

Στρατηγικές για Επίλυση του Υδατικού Προβλήματος στην Κύπρο

Δημόσια Διαβούλευση - Νέα Προσέγγιση στην Διαχείριση των Νερών

Παναγιώτα Χατζηγεωργίου-Σαββίδου
Τοπογράφος Μηχανικός Άρδευσης Ι
Τμήμα Αναπτύξεως Υδάτων
phadjigeorgiou@wdd.moa.gov.cy

15 Δεκεμβρίου 2008
Λευκωσία

Αποτελέσματα Διαβούλευσης

Περιεχόμενα

- Οδηγία – Νέες ευκαιρίες για τα νερά
- Δημόσια Διαβούλευση
- Σημαντικά Ζητήματα Διαχείρισης Νερών
- Αποτελέσματα Δημόσιας Διαβούλευσης
- Συμπεράσματα

**«Το νερό δεν είναι εμπορικό προϊόν
όπως όλα τα άλλα,
αλλά αποτελεί κληρονομιά
που πρέπει να προστατεύεται ...»**

1^η πρόταση της Οδηγίας Πλαίσιο Περί Υδάτων

Νέα Αντίληψη στην Διαχείριση των Νερών

Η Οδηγία 2000/60/ΕΚ - Πλαίσιο που παρέχει
Νέες Ευκαιρίες

- Βιώσιμη χρήση / διαχείριση νερών
- Πρόληψη περαιτέρω υποβάθμισης / επίτευξη «καλής κατάστασης» για όλα τα νερά

Σχέδιο Διαχείρισης
Πρόγραμμα Μέτρων

Καινοτόμος Προσέγγιση

- ❖ Εμπλοκή του ευρύτερου κοινού στην προστασία του περιβάλλοντος

Δημόσια Διαβούλευση

Γιατί Δημόσια διαβούλευση?

Δυνητικά οφέλη

- Αύξηση κοινωνικής ευαισθητοποίησης για περιβαλλοντικά θέματα
- Περισσότερη διαφάνεια και δημιουργικότητα στη λήψη αποφάσεων - αξιοποίηση της διάσπαρτης τοπικής εμπειρίας και υπάρχουσας τεχνογνωσίας
- Εποικοδομητικός διάλογος με τους διάφορους ενδιαφερόμενους-έγκαιρος προσδιορισμός αντιθέσεων/συγκρούσεων για εξεύρεση συναινετικών λύσεων
- Αύξηση κοινωνικής αποδοχής του Σχεδίου Διαχείρισης

αειφόρος διαχείριση

Δυνητικές επιπτώσεις

- Μικρή ανταπόκριση του κοινού
- Περιορισμένη συνεισφορά χαμηλής ποιότητας
- Περίπλοκες διαπραγματεύσεις-μη άμβλυση συγκρούσεων
- Χρονοβόρα και υψηλού κόστους διαδικασία
- Απογοήτευση και μη αποδοχή

καθυστερήσεις στην εφαρμογή

Εφαρμογή Διαβούλευσης – Άρθρο 14

- ✓ **Α΄ Φάση : Απρίλιος – Οκτώβριος 2007**

- ✓ Συζητήσαμε το σχεδιασμό της διαβούλευσης

- ✓ **Β΄ Φάση : Δεκέμβριος 2007– Ιούνιος 2008**

- ✓ Συζητήσαμε τα σημαντικά ζητήματα διαχείρισης των νερών και ιεραρχήσαμε τα προβλήματα

- **Γ΄ Φάση : Αναμένεται εντός του 2009**

- Θα συζητήσουμε το Πρώτο Σχέδιο Διαχείρισης των Νερών και το Πρόγραμμα Μέτρων

Εργαλεία Διαβούλευσης

Διάδοση – Ενημέρωση – Ενθάρρυνση – Αντίδραση – Συζήτηση

Αποτελέσματα Διαβούλευσης

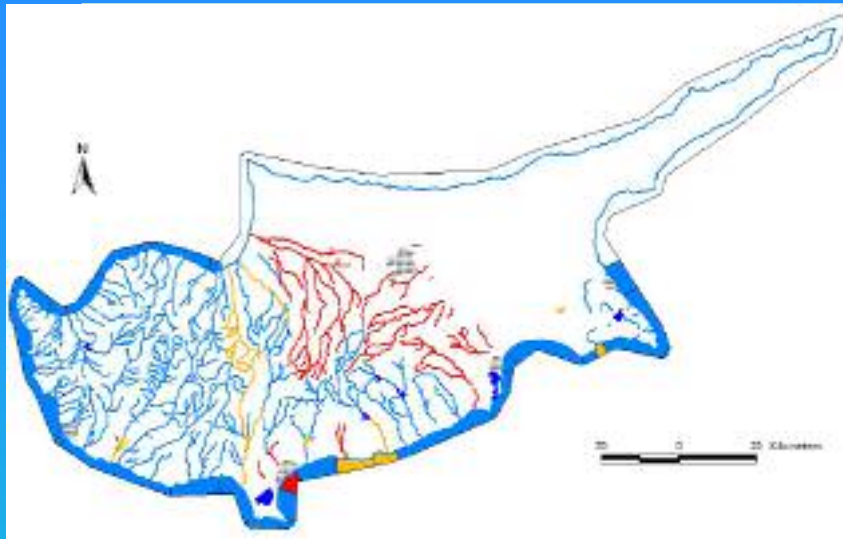
Ποια είναι τα σημαντικά μας προβλήματα?

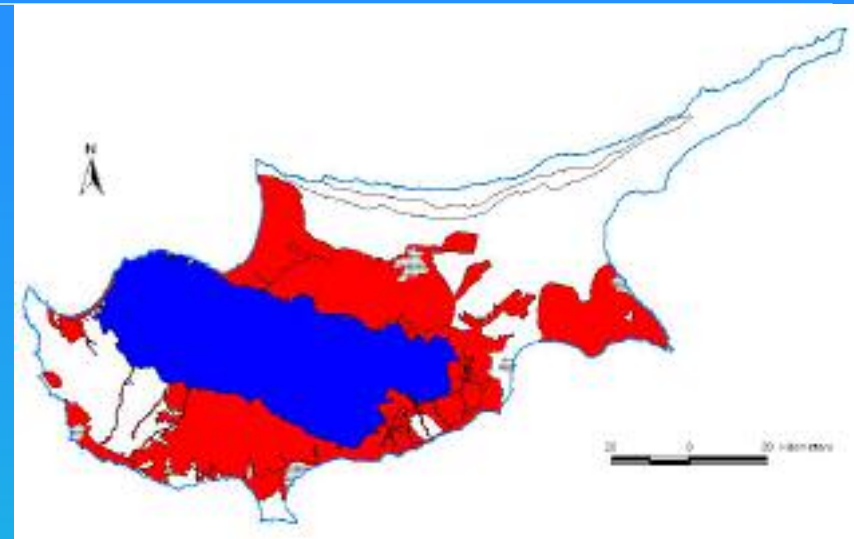
- ❑ Υπεράντληση υπόγειων νερών (15 από τα 19 υδατικά συστήματα AT RISK)
- ❑ Υδρομορφολογικές πιέσεις (κατάντη των φραγμάτων) και ποσοτική ροή επιφανειακών νερών (49 ποταμοί από 216 ιδιαίτερα τροποποιημένοι και 20% AT RISK)
- ❑ Ρύπανση
  - Γεωργική (Εντομοκτόνα και λιπάσματα - Νιτρικά & Φωσφόρος)
  - Αστική
  - Άλλες πηγές (βιομηχανία, μεταλλεία, όμβρια)
- ❑ Διαφύλαξη προστατευμένων περιοχών και σημαντικών υδρόφιλων οικοσυστημάτων (νερά κολύμβησης, πηγές πόσιμου νερού, περιοχές Natura)
- ❑ Λειψυδρία και Ξηρασία (πόσιμο και νερό άρδευσης)
- ❑ Άλλα ζητήματα
  - Διοικητικά
  - Τιμολόγηση
  - Πιέσεις στα παράκτια ύδατα

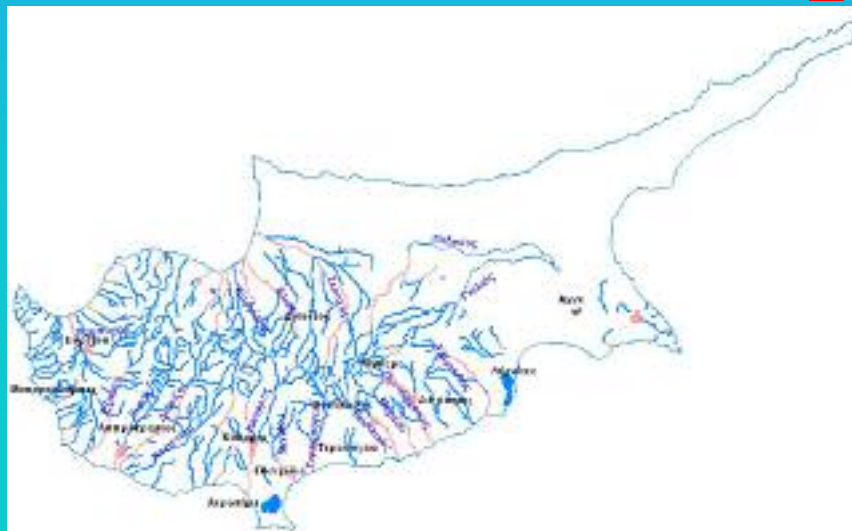
Χάρτης 3.4_ Διάκριση επιφανειακών υδατικών σωμάτων που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

Χάρτης 3.5_ Διάκριση υπογείων υδατικών σωμάτων που κινδυνεύουν να μην επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

- Ικανοποιούν στους στόχους της Οδηγίας
- Χρήζουν περαιτέρω διερεύνησης
- Κινδυνεύουν να μη επιτύχουν τους στόχους της Οδηγίας

Χάρτης 5.2-1_ Ιδιαίτερως Τροποποιημένα και τα Τεχνητά Υδατικά Σώματα της χώρας μας
μπλε: όχι ιδιαίτερα τροποποιημένα, κόκκινο: ιδιαίτερα τροποποιημένα, γκρι: τεχνητά

Αποτελέσματα Ερωτηματολογίου

90,000 ερωτηματολόγια στάλθηκαν μέσω εφημερίδων

50,000 διανεμήθηκαν (πραγματικός αριθμός)

746 απαντήσεις (1.5% = ικανοποιητικός αριθμός σε σχέση με άλλες Ευρωπαϊκές χώρες)

Προφίλ Συμμετεχόντων

Μόρφωση

28% Μεταπτυχιακή

38% Πανεπιστημιακή

20% Λυκειακή

6% Γυμνασίου

2% Δημοτικού

6% δεν σχολίασε

Ηλικία

2% <25

36% 25-45

47% 45-65

15% >65

Κατηγορίες Χρήσης/Κατανάλωσης Νερού		
Κατηγορία	Κύρια	Δευτερεύουσα
Οικιακή	91%	4%
Γεωργική	7%	26%
Κτηνοτροφική	4%	14%
Βιομηχανική	4%	16%
Τουριστική	8%	14%
Άλλη	2%	4%

Q1: Ιεράρχηση σημαντικών ζητημάτων διαχείρισης

που εντοπίστηκαν από τους Φορείς και το Κοινό ως σημαντικά

A/A	Σημαντικά Ζητήματα	Αξία	%
1	Έλλειψη πόσιμου νερού	10,16	85%
2	Υπεράντληση υπόγειων νερών	9,05	75%
3	Έλλειψη νερού άρδευσης	8,98	75%
4	Διοικητικά ζητήματα για ορθολογική διαχείριση	8,69	72%
5	Ρύπανση νερών από γεωργία	8,28	69%
6	Διαφύλαξη προστατευόμενων περιοχών	8,25	69%
7	Ρύπανση νερών από λύματα	8,12	68%
8	Ρύπανση (βιομηχανία, μεταλλεία, όμβρια)	7,87	66%
9	Τιμολόγηση νερού	7,87	66%
10	Αλλοιώσεις φυσικών χαρακτηριστικών	7,63	64%
11	Επιπτώσεις στα παράκτια νερά	7,57	63%
12	Άλλα (*)	3,54	30%

Q2: Άλλα σημαντικά ζητήματα διαχείρισης

Ανοικτού τύπου ερώτηση

Άλλα (*) ζητήματα που θεωρήθηκαν σημαντικά και δεν περιλήφθηκαν στο ερωτηματολόγιο	%
Κανένα επιπρόσθετο	70%
Ανάπτυξη / Πισίνες / Γήπεδα γκολφ	8,2%
Ευθύνες για την τρέχουσα κατάσταση	7,5%
Διαρροές δικτύου / παλαιό δίκτυο	3,2%
Υπερκατανάλωση από ιδιωτικές γεωτρήσεις	2,3%
Καθυστερήσεις έργων/ ολοκλήρωσης αποχετευτικού	2,0%
Επιπτώσεις στο περιβάλλον (κλιματικές αλλαγές, CO ₂)	1,7%
Υδροβόρες καλλιέργειες	1,7%
Διάφορα άλλα Ζητήματα	4,2%

Q3: Κύριοι Λόγοι που δυσχεραίνουν τη διαχείριση

Κλειστού τύπου ερώτηση

Κύριοι Λόγοι	Σημαντικό Ζήτημα
1. Ανθρωπογενείς δραστηριότητες (76%) 2. Ελλείψεις Νομοθεσία /Εφαρμογή (66%) 3. Προβλήματα διοικητικής οργάνωσης (51%)	Υπεράντληση Υπόγειων Νερών
1. Φυσικές συνθήκες (65%) 2. Προβλήματα διοικητικής οργάνωσης (63%) 3. Ελλείψεις σε Έργα /Υποδομές (52%)	Έλλειψη πόσιμου νερού
	Έλλειψη νερού άρδευσης
1. Προβλήματα διοικητικής οργάνωσης (63%) 2. Ελλείψεις Νομοθεσία /Εφαρμογή (49%)	Τιμολόγηση νερού

Q4: Τι θα μπορούσε να βελτιώσει την κατάσταση;

Κλειστού τύπου ερώτηση

Πιστεύετε ότι τα πιο κάτω θα βελτιώσουν την κατάσταση στα σημαντικά ζητήματα διαχείρισης των νερών μας;	ΝΑΙ %
Αλλαγή καθημερινών συνηθειών / υδατική συνείδηση	87,8
Αλλαγή επαγγελματικών πρακτικών στη ρύπανση	62,5
Λήψη πρόσθετων μέτρων εξοικονόμησης νερού	60,7
Αύξηση τιμής νερού	44,1
Αύξηση χρήσης ανακυκλωμένου νερού	90,5
Αύξηση χρήσης αφαλατωμένου νερού	81,9
Άλλο	13,2

Οι απαντήσεις των διαφόρων ομάδων (κοινό/φορείς ή μορφωτικό επίπεδο) ελέγχθηκαν στατιστικά ως προς την ανεξαρτησία τους σε σχέση με τα διάφορα σημαντικά ζητήματα, σε επίπεδο σημαντικότητας $p=0,05$ και βρέθηκαν ανεξάρτητες

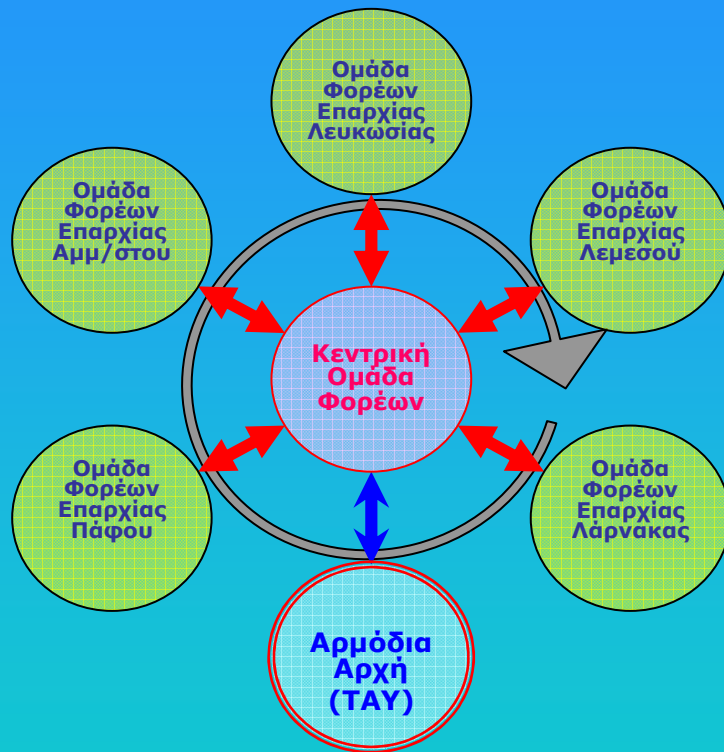
Q5: Ποια Μέτρα εισηγείστε;

Ανοικτού τύπου ερώτηση

Ποια μέτρα προτείνετε προς αντιμετώπιση των σημαντικών ζητημάτων για την ορθολογική διαχείριση των νερών μας;	%
Καθόλου	32,8
Αφαλατώσεις	19,3
Προγραμματισμός/Προληπτικά Μέτρα	15,0
Επιβολή Νομοθεσίας/Ποινές	14,7
Σφαιρική πολιτική/Ενιαίος Φορέας Υδάτων	14,2
Κίνητρα για αξιοποίηση ανακυκλωμένου νερού	9,5
Εκμετάλλευση ιδιωτικών γεωτρήσεων /ομβρίων	9,0
Τιμολόγηση ανά άτομα οικογένειας/Κλιμακωτή τιμολόγηση	8,4
Σωστός έλεγχος κατανάλωσης	7,2
Νέες τεχνολογίες ΑΠΕ	6,7

Αποτελέσματα Ομάδων Εργασίας

Οι ομάδες εργασίας επικεντρώθηκαν στην αξιολόγηση/διαβούλευση των Σημαντικών Ζητημάτων (Έκθεση για τα ΣΖΔΝ)

- **Εποικοδομητική η συνεισφορά των ομάδων εργασίας**
  - βελτίωση/διόρθωση επιμέρους σημείων της έκθεσης
  - προσδιορισμός δράσεων / πιθανών μέτρων για την Γ΄ Φάση
- **Διαφάνηκαν συγκρούσεις/αντιθέσεις απόψεων μεταξύ διαφόρων ομάδων**
  - για την ορθολογική κατανομή των σπάνιων υδατικών μας πόρων
  - για το ευρύτερο μοντέλο ανάπτυξης που επηρεάζεται από τους υδάτινους μας πόρους
  - για την τιμή του νερού
- **Οι ομάδες εργασίας θα πρέπει να συνεχίσουν με αμείωτο ενδιαφέρον το έργο τους για τον προσδιορισμό των κατάλληλων μέτρων**

Εισηγήσεις Ομάδων Εργασίας

Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε:

- **Απαραίτητη η δημιουργία Ενιαίου Φορέα Υδάτων**
- **Καταγραφή / έλεγχος όλων των ιδιωτικών γεωτρήσεων και έλεγχος των αντλήσεων- Μετρητές σε όλες τις γεωτρήσεις**
- **Εφαρμογή προληπτικών μέτρων για διασφάλιση των πηγών πόσιμου νερού (π.χ. ζώνες προστασίας)**
- **Προώθηση οικονομικών κινήτρων για χρήση συσκευών εξοικονόμησης νερού**
- **Επιανεξιολόγηση αναπτυξιακών πολιτικών (π.χ. γήπεδα γκολφ)**
- **Κίνητρα για αλλαγή διάρθρωσης των καλλιεργειών**
- **Πάγωμα αδειών για νέες πισίνες/ειδική ετήσια χρέωση λειτουργίας**
- **Ομοιόμορφη τιμολόγηση για όλη την Κύπρο**
- **Εισαγωγή Κότα για υπερκατανάλωση νερού**
- **Επιβεβλημένη η ένταξη του ανακυκλωμένου νερού στο υδατικό ισοζύγιο**

Εισηγήσεις Ομάδων Εργασίας

Τι παραπάνω μπορούμε να κάνουμε:

- **Επέκταση ΣΥΛ σε όλες τις Πόλεις/μεγάλες αστικές Κοινότητες**
- **Τοποθέτηση Υδρομετρητών σε όλη τη Κύπρο**
- **Πανεθνική εκστρατεία δένδροφύτευσης /βελτίωση μικροκλίματος**
- **Μέτρα για περιορισμό των εντομοκτόνων και νιτρικών στα φράγματα**
- **Σφαιρική εξέταση του υδατικού /προγραμματισμός στα πλαίσια των κλιματικών αλλαγών**
- **Διάθεση νερού άρδευσης ανάλογα με την απόδοση και τις ανάγκες της καλλιέργειας**
- **Νομοθετικό πλαίσιο για κήρυξη του νερού σε ορυκτό εθνικό πλούτο και όχι αγαθό ιδιωτικής εκμετάλλευσης**
- **Συλλογή και αξιοποίηση βρόχινου νερού**
- **Εντοπισμός και μείωση των απωλειών δικτύων**
- **Εντατικοποίηση της εκστρατείας διαφώτισης και διαβούλευσης**

Διδαχές από την μέχρι σήμερα Διαβούλευση

Στην επόμενη φάση διαβούλευσης είναι απαραίτητα:

- Αύξηση των δράσεων πληροφόρησης/επιμόρφωσης
  - Απαραίτητη μεγαλύτερη εμπλοκή των ΜΜΕ
  - Αύξηση των τοπικών συναντήσεων σε μεγάλες Κοινότητες
  - Περισσότερες Επαρχιακές Ημερίδες
- Αμεσότερη διαβούλευση με τους ενδιαφερόμενους
  - Απλουστευμένο Ερωτηματολόγιο σε στοχευμένες ομάδες
  - Διαβούλευση μέσω των αντιπροσώπων σε ομάδες εργασίας
- Διασαφήνιση ρόλου διαφόρων ομάδων κατά το στάδιο
  - Προσδιορισμού του Προγράμματος Μέτρων
  - Εφαρμογής του Διαχειριστικού Σχεδίου
- Πολιτική δέσμευση
  - Εμπλοκή εκλεγμένων αντιπροσώπων σε παγκύπριο και τοπικό επίπεδο και δέσμευση για υλοποίηση των συμφωνηθέντων

Συμπερασματικά

- Η **δημόσια διαβούλευση** αποτελεί καινοτόμο και συνεργιστική προσέγγιση στην διαχείριση των νερών μας
- Στόχος της είναι να μας βοηθήσει στην **εξεύρεση υπεύθυνων και συναινετικών λύσεων**
- Προϋποθέτει:
  - Μακροπρόθεσμο προγραμματισμό
  - Πολιτική δέσμευση
  - Αλλαγή νοοτροπίας έναντι του νερού
  - Ενεργό συμμετοχή της κοινωνίας

**Τα δύσκολα είναι ακόμη μπροστά μας
ΑΛΛΑ
Μαζί μπορούμε να κάνουμε τη διαφορά!**

Ευχαριστώ για την προσοχή σας

για περισσότερες πληροφορίες:

www.wfd.wdd.moa.gov.cy